

Tämä on rinnakkaistallenne.

Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat *saattavat poiketa* alkuperäisestä julkaisusta.

Julkaisun tekijä(t): Johansson, Elina; Kukkohovi, Pirkko; Mertanen, Anja

Julkaisun nimi: Suomen kieltä ja sosiaalialaa : UOMA-hankkeessa korkeasti koulutetuille maahanmuuttajille opetetaan kieltä ja ammattialaa sulavasti yhdessä

Julkaisuvuosi: 2020

Versio: Kustantajan versio

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Johansson, E., Kukkohovi, P. & Mertanen, A. (2020). Suomen kieltä ja sosiaalialaa: UOMA-hankkeessa korkeasti koulutetuille maahanmuuttajille opetetaan kieltä ja ammattialaa sulavasti yhdessä. *Tempus*, (5), 24-25.

Suomen kieltä ja sosiaalialaa

UOMA-hankkeessa korkeasti koulutetuille maahanmuuttajille opetetaan kieltä ja ammattialaa sulavasti yhdessä.

TEKSTI ELINA JOHANSSON, PIRKKO KUKKOHÖVI JA ANJA MERTANEN

UOMA – uraa ja osaamista korkeasti koulutetuille maahanmuuttajille -hankkeen osatoteutuksessa testattiin suomen kielen ja sosiaalialan opintojen yhdistämistä. Hankkeessa kehitettiin koulutetuille maahanmuuttajille sosiaalialan ja suomen kielen 15 opintopisteen lisäkoulutus, joka koostuu kolmesta osiosta: sosiaalialan perusteet (5 op), lainsäädäntö (5 op) ja palvelujärjestelmä (5 op). Integrointimallia testattiin Diakissa verkkototeutuksena, Oamkissa työn opinnollistamisena sekä Hamkissa ja Laureassa lähiopintoina.

Yhteistyössä keskityttiin karsimaan turhia termejä, helpottamaan tehtävien kieltä ja miettimään mahdollisimman selkeää esitystapaa.

Suomen kielen opintojen uoma

Jokaisessa opintojaksossa suomen kielen oppiminen on integroitu sosiaalialan tehtäviin ja sisältö on suunniteltu hankkeessa mukana olleiden ammattikorkeakoulujen sosiaalialan ja suomen kielen asiantuntijoiden yhteistyönä.

Yhteensä suomen kielen opintojen laajuus koko lisäkoulutuksessa on viisi opintopistettä, ja sille on omat oppimistavoitteet. Tavoitteena on, että opiskelija hallitsee oman ammattialansa sanastoa ja käsitteitä ja pystyy kommunikoi-

maan työyhteisössä tasavertaisesti ja itsenäisesti ammatin vaatimissa tilanteissa. Integroinnilla syvennetään maahanmuuttajien ammatillisen suomen kielen osaamista.

Quizlet ja oppimispäiväkirja tukena

Ammattialan sisällön oppimisen tueksi luotiin suomen kielen harjoituspaketti Quizlettiin (<https://quizlet.com/join/73zyvccw2>). Harjoitukset palvelevat sosiaalialan tehtävien pohjana olevien materiaalien ja alan terminologian ymmärtämistä ja oppimista. Lisäkoulutuksen sisällöissä tärkeänä osa-alueena on sosiaalialaa säätelevän lainsäädännön oppiminen. Siihen suomi toisena kielenä -oppija tarvitsee erityisesti tukea, joten harjoituksissa painottuvat lakitekstien termit ja käsitteet sekä niissä tyypillisesti esiintyvät rakenteet. Quizletin etuna on, että opettajan on helppo tehdä sinne harjoituksia ja opiskelijalle on tarjolla eri tyyppin harjoitusmuotoja samasta kieliaineksestä.

Quizlet-harjoituksia käytettiin kaikissa kolmessa eri toteutuksessa. Suomen kielen opettajat pystyivät seuraamaan omien opiskelijoidensa harjoittelua Quizletissa. Opiskelija-palautteen perusteella Quizlet on ollut mukava tapa oppia muistamaan uusia termejä ja päästä käyttämään niitä. Hyväksi todettiin myös se, että harjoitukset voi kuunnella ja omaa ääntämistä voi parantaa.

Toinen oppimisen tuki oli oppimispäiväkirja, joka toimi ohjauksen työkaluna koko lisäkoulutuksen ajan. Sen avulla voitiin seurata opiskelijan oppimisen etenemistä ja antaa oikea-aikaista apua opiskelijan senhetkiseen tarpeeseen. Oppimispäiväkirja auttoi ymmärtämään opiskelijan suomen kielen kehittämisen tarpeita. Samalla opiskelija sai myös harjoitusta suomen kielen kirjoittamisessa.

Kielen ja ammattialan yhteistyö verkossa

Diakin verkkototeutusta suunniteltaessa huomattiin, että sosiaalialan ja suomen kielen lehtorin tiivis yhteistyö oli hyödyksi. Sosiaalialan termit, joita tehtävissä oli, eivät avautuneet suomen kielen lehtorille samoin kuin sosiaalialan lehtorille. Yhteistyössä keskityttiin karsimaan turhia terme-

UOMA – URAA JA OSAAMISTA KORKEASTI KOULUTETUILE MAAHANMUUTTAJILLE

Projektin kesto: 1/2019–12/2020

Rahoittaja: Euroopan sosiaalirahasto ESR

Osatoteutus: Sosiaalialan ja suomen kielen lisäkoulutus (15 op) korkeasti koulutetuille maahanmuuttajille, joilla on kotimaastaan soveltuvaa koulutusta ja osaamista alalle. Pyrkimys on helpottaa sosiaalialalle pätevöitymistä.

Osatoteutuksen toimijat:

- Diakonia-ammattikorkeakoulu Diak (verkkototeutus)
- Hämeen ammattikorkeakoulu HAMK (lähiopinnot)
- Laurea-ammattikorkeakoulu (lähiopinnot)
- Oulun ammattikorkeakoulu Oamk (työn opinnollistaminen)

Lisätietoa: <https://www.hamk.fi/projektit/uoma-uraa-ja-osaamista-korkeasti-koulutetuille-maahanmuuttajille/>

Suomen kielen harjoituspaketti Quizletissa:

<https://quizlet.com/join/73zyvccw2>

ja, helpottamaan tehtävien kieltä ja miettimään mahdollisimman selkeää esitystapaa.

Jo suunnitteluvaiheessa tiedettiin, että tehtäviä halutaan helpottaa kuvilla ja videoilla. Tekstitetyt videot auttavat suomen kielen oppijaa sisällön ymmärtämisessä. Verkkototeutukseen suunniteltiin yhteensä viisi videota sellaisiin kohtiin, joissa niiden arvioitiin eniten auttavan opiskelijaa. Videoissa kiinnitettiin huomiota rakenteen ja puheen selkeyteen.

Verkkokurssilla kaikki kolme viiden opintopisteen osiota olivat rakenteeltaan ja visuaaliselta ilmeeltään samanlaisia, ja kaikkiin oli linkitetty opintojaksoon liittyvät suomen kielen tehtävät Quizlet-alustalta. Suomen kielipintojen prosessi oli avattu opiskelijalle omassa osiossa samoin kuin suomen kielen tehtävien merkitys ja apu tehtäviin. Kieliosiota symboloimaan käytettiin pientä Suomen lippua, jotta opiskelijan oli helppo löytää se.

Opiskelijat arvostivat verkkokurssin selkeyttä ja toimivuutta. Verkkovuorovaikutus nousi tärkeään rooliin; ohjaukset ja vertaistuki koettiin hyväksi. Aiheita, tehtäviä ja materiaaleja pidettiin hyvin toteutettuina.

Yksilöllistä ohjausta työn opinnollistamisessa

Oamkissa koulutus toteutettiin työn opinnollistamisena, joka tarkoittaa sitä, että opiskelijat suorittivat koulutuksen sosiaalialan harjoittelussa tai työssä. Koulutuksen sisällöt konkretisoituivat käytännön työtä tekemällä, ja käytännön kokemuksia hyödynnettiin teoreettisten asioiden oppimisessa. Jokaiselle opiskelijalle laadittiin henkilökohtaiset suunnitelmat, ja opinnot saattoi suorittaa joustavasti opiskelijalle sopivaan aikaan. Toteutuksessa ei ollut kontaktiopetusta, vaan oppimisen tukeminen perustui monialaiseen ohjauk-

seen, jossa suomen kielen ohjaaja työskenteli tiiviisti sosiaalialan ohjaajan kanssa.

Opiskelijat saivat suomen kielen tehostettua ohjausta opintojen alussa. Täten voitiin varmistaa, että opiskelija ymmärtää tehtävänannot ja tietää, millaisia suorituksia tehtävissä vaaditaan. Ymmärrys ohjauksen tarpeesta täsmentyi samalla. Ohjauksessa päästiin keskustelemaan ammattialan sisällöistä, ja ohjaajakin pääsi kurkistamaan sosiaalialan konkreettisiin työtehtäviin ja haasteisiin oppimistehtävien kautta. Teorialle haettiin konkreettisia esimerkkejä työn tai harjoittelun sisällöistä sekä opiskelijan aikaisemmista kokemuksista. Kieltä opittiin ammattialan sisältöjen oppimisen yhteydessä aina sen hetkiseen tarpeeseen, jolloin kielen oppimisen integrointi on tehokkaimmillaan.

Suomen kielen ohjauksessa tarvetta oli myös perehdyttää sähköisten oppimisympäristöjen ja työkalujen käyttöön. Wordin tarkistustyökalu on ahkerassa käytössä, ja opiskelijan hiiriteknikkaakin kehitettiin, kun tekstiä muotoiltiin paremmaksi yhdessä. Oppimispäiväkirja tuki hyvin ohjaajan työtä, sillä sen avulla ohjaajan on helpompi seurata kunkin opiskelijan henkilökohtaista etenemistä. Ohjaaja pääsi kommentoimaan oppimispäiväkirjan merkintöjä, ja sen avulla opiskelija sai ohjausta joustavasti juuri silloin, kun sille oli tarvetta. Opintojen edetessä ohjauksen tarve asteittain väheni.

Lähiopetuksesta hybridimalliin

Pilottimallin lähiopinnot toteutettiin kahdella kampuksella, Hamkissa ja Laureassa. Opiskelijoilla oli mahdollisuus seurata muiden tutkinto-opiskelijoiden saamaa opetusta ja olla vuorovaikutuksessa heidän kanssaan.

Suomen kielen harjoituksista Quizlet-tehtävät olivat opiskelijoiden käytössä itseopiskeluun. Lähiopetuksessa ammattisanastoon perehdyttiin yhteisten keskustelujen ja kirjoittamisen kautta. Lisäksi sanastoharjoituksia tehtiin tunnilla niin, että opiskelijat saivat selvittää ammattisanojen merkityksen ja kertoa niistä muille.

Opettajan näkökulmasta säännöllinen oppimispäiväkirjan kirjoittaminen näytti lisäävän kirjoittamisen taitoja mutta myös opiskelijoiden itseluottamusta omaan kielitaitoonsa.

Keväällä 2020 koronapandemian myötä pilotin toteuttaminen siirtyi verkkoon, jolloin ohjauksia pidettiin etäyhteyksin.

Yhdessä kehittämällä tehokkuutta oppimiseen

Oli mielenkiintoista toimia hankkeessa, jossa tehtiin eri opilaitosten välistä monialaista yhteistyötä. Tuloksena saatiin sosiaalialalle integroitu ja toimiva lisäkoulutus, jossa suomen kieli sulautui sosiaalialan ammattiopintoihin.

Suomen kielen integrointi ammattialan opintoihin on tehokasta ja suositeltavaa. Integroinnin hyötynä on, että kaikki toimet kohdistuvat ammattialan sisällön oppimiseen. Integroinnilla säästetään myös opiskelijoiden resursseja, sillä erilliseen suomen kielen opetukseen osallistumiseen ei tiukan opiskelutahdin vuoksi useinkaan löydy riittävästi aikaa. Opiskelija saa opintoihinsa varmuutta ja onnistumisen kokemuksia. Tämä vahvistaa opiskelijan motivaatiota ja innostaa oppimissaan eteenpäin.